

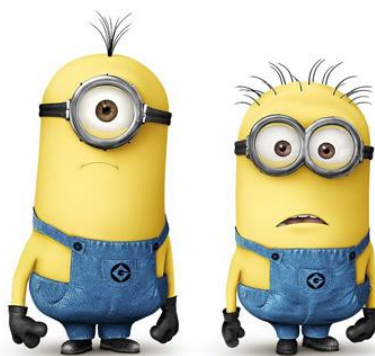
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ “ΔΙΑΛΟΓΟΣ”

ΟΡΙΣΜΟΣ

Διάλογος είναι η ουσιαστική επικοινωνία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους για την ανταλλαγή ιδεών ή απόψεων σχετικά με συγκεκριμένο θέμα για την επίτευξη συμφωνίας, την εύρεση της αλήθειας ή την επίλυση διαφορών.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

- ✓ Δημοκρατία και ελευθερία για την απρόσκοπτη κοινοποίηση των σκέψεων.
- ✓ Σεβασμός και ανεκτικότητα στις απόψεις του συνομιλητή ακόμα και σε περίπτωση διαφωνίας, μετριοπάθεια και μη διεκδίκηση του αλάθητου, ως συνέπεια του πεπερασμένου των ανθρώπινων δυνατοτήτων.
- ✓ Ανοιχτό πνεύμα, για αποδέσμευση από προκαταλήψεις, εγωισμό και φανατισμό, ενώ οι συζητητές πρέπει να είναι του ίδιου περίπου πνευματικού επιπέδου.
- ✓ Έλλειψη εριστικού πνεύματος και ψυχική ηρεμία των διαλεγομένων, συνδυασμένη με την ανιδιοτέλεια και την εντιμότητα, με μοναδικό γνώμονα την ανεύρεση της αλήθειας.
- ✓ Ο λόγος πρέπει να είναι σαφής, σχετικός με το θέμα της συζήτησης, να δίνει επαρκείς πληροφορίες για το θέμα.
- ✓ Γνώση σε βάθος του θέματος, ειλικρίνεια, ρεαλιστική επιχειρηματολογία, καθαρή σκέψη και αποδοχή της πολλαπλότητας της αλήθειας.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΥ(= ΦΘΟΡΑΣ) ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

- ✓ Η τάση επιβολής της προσωπικής άποψης.
- ✓ Ο φανατισμός, ο δογματισμός, η εριστικότητα(=διάθεση για τσακωμό) για την υπερίσχυση των προσωπικών απόψεων.
- ✓ Η μοναξιά και ο αγχώδης τρόπος ζωής των σύγχρονων μεγαλουπόλεων.
- ✓ Η εκπαίδευση και ο γενικότερος τρόπος αγωγής δεν καλλιεργούν και δεν ενισχύουν το διάλογο.
- ✓ Ο αμείλικτος ανταγωνισμός σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- ✓ Η χρήση στρατιωτικής και οικονομικής δύναμης αντί του διπλωματικού διαλόγου στις διεθνείς και διακρατικές σχέσεις.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

A. Για το άτομο

1. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ:

- ✓ Αφυπνίζει το πνεύμα, οξύνει τις νοητικές ικανότητες και την κρίση, κρατά το άτομο σε εγρήγορση.
- ✓ Καταπολεμά την πλάνη και οδηγεί στην αλήθεια και την απόκτηση αυτογνωσίας με την εξωτερίκευση και κριτική της προσωπικής θέσης.
- ✓ Δίνει τη δυνατότητα στο σκεπτόμενο άνθρωπο να διαμορφώσει τη δική του απροκατάληπτη, ελεύθερη κι ανεπηρέαστη γνώμη.

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ:

- ✓ Η επικοινωνία με το συνάνθρωπο, πραγματώνει την έμφυτη κοινωνική υπόσταση του ατόμου, επιλύονται οι διαφορές και διασφαλίζεται η ειρηνική συνύπαρξη.
- ✓ Κοινωνικοποιείται το άτομο, με την ενεργό συμμετοχή του στα κοινά, την αναγνώριση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων των άλλων και την ανάπτυξη δεσμών πραγματικής φιλίας.

3. ΗΘΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ:

- ✓ Καλλιεργεί και προωθεί τις ηθικές αρετές, μια και το άτομο αντιλαμβάνεται τις αδυναμίες του και με την πνευματική του καλλιέργεια κάνει τις καλύτερες επιλογές στη ζωή του.
- ✓ Ολοκληρώνει την προσωπικότητά του.

4. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ:

- ✓ Πολιτικοποιεί το άτομο με τη δυνατότητα ελεύθερης διατύπωσης των απόψεών του και την άσκηση κριτικής στην εξουσία.
- ✓ Με το λόγο και τον αντίλογο λαμβάνονται οι ορθότερες πολιτικές αποφάσεις.

5. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ:

- ✓ Η επικοινωνία απαλλάσσει από τη μοναξιά, την εσωστρέφεια, είναι φυγή από τη στενότητα του «εγώ» και τονώνει την αισιοδοξία και την αυτοπεποίθηση.
- ✓ Απομακρύνει από τον υπερβολικό και αρνητικό συναισθηματισμό. Με την πειστική επιχειρηματολογία αποφεύγονται οι ακραίες καταστάσεις, όπως βία, έγκλημα κλπ.

6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ:

- ✓ Τα άτομα οδηγούνται στην επιτυχία, γιατί η επαγγελματική και η οικονομική πρόοδος είναι απόρροια του διαλόγου και της σε βάθος εξέτασης των δεδομένων.

B. Στην Κοινωνία:

1. ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ:

- ✓ Διασφαλίζεται η κοινωνική γαλήνη με την ειρηνική διευθέτηση των διαφορών των κοινωνικών ομάδων.
- ✓ Διώχνει τη μισαλλοδοξία και το φανατισμό και δημιουργεί πνεύμα συλλογικότητας, αλληλοσεβασμού και ευθύνης.
- ✓ Αναπτύσσονται ορθές διαπροσωπικές σχέσεις, υπηρετούνται ομόψυχα οι κοινοί στόχοι που εξασφαλίζουν το συλλογικό συμφέρον.

2. ΣΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ:

- ✓ Παρατηρείται συνεχής οικονομική ανάπτυξη, ως αποτέλεσμα της δημιουργικής συνεργασίας του κοινωνικού συνόλου.

3. ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ:

- ✓ Πραγματώνεται η δημοκρατία, μια και ο διάλογος αποτελεί την πεμπτούσια της με τον πλουραλισμό των απόψεων (ισηγορία), αποφεύγεται με την κριτική κάθε είδους αυθαιρεσία, κατοχυρώνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, απονέμεται κοινωνική δικαιοσύνη και επικρατεί αξιοκρατία.
- ✓ Στον παγκόσμιο χώρο, μέσω του διαλόγου επιτυγχάνεται η παγίωση της παγκόσμιας ειρήνης, αποφεύγονται οι συγκρούσεις και οι ακρότητες.

4. ΣΤΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ:

- ✓ Αναπτύσσονται οι Επιστήμες, τα Γράμματα και οι Τέχνες με τη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων των αρμοδίων. Η διαλεκτική είναι η εγκυρότερη φιλοσοφική και επιστημονική μέθοδος για την εύρεση της αλήθειας.
- ✓ Ο διάλογος, όπως θεμελιώθηκε από το Σωκράτη, συνεχίζει να αποτελεί την πιο αποτελεσματική διδακτική μέθοδο, γιατί επιτρέπει την καλύτερη εμπέδωση και αφομοίωση των θεμάτων που συζητούνται, καλλιεργεί την αυτενέργεια, και το αίσθημα ευθύνης.
- ✓ Οι πολιτιστικές ανταλλαγές διευκολύνουν τη διαμόρφωση μιας παγκόσμιας κοινωνίας με κοινές δημοκρατικές αρχές και αξίες.

5. ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ:

- ✓ Αποβάλλονται οι ακραίες εθνικιστικές αντιλήψεις με τη ισότιμη και δημοκρατική συνεργασία των λαών για την επίλυση κοινών παγκόσμιων θεμάτων, όπως το οικολογικό, οι πόλεμοι, η τρομοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η πείνα και η αθλιότητα του τρίτου κόσμου.

Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΙΑΛΟΓΟΥ:

- ✓ Οδηγεί στην αδράνεια και την παθητικότητα.
- ✓ Νεκρώνει τη σκέψη, την κριτική ικανότητα, τον προβληματισμό και οδηγεί στην αδιαφορία.
- ✓ Καλλιεργεί την καχυποψία, την αυθαιρεσία, την ανωριμότητα, το δογματισμό, το μονόλογο.

Η ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ:

- ✓ Η προσέγγιση και η ερμηνεία των πραγμάτων είναι συνάρτηση της κάθε προσωπικότητας, της μόρφωσης, της αγωγής, των εμπειριών, των ιδεολογικών και πολιτικών προτιμήσεων του κάθε ανθρώπου.
- ✓ Η δυναμική της κάθε εποχής, οι κοινωνικές και οικονομικές δομές καθορίζουν τις αρχές και τις αξίες της ζωής. Για παράδειγμα, στην αρχαιότητα ο θεσμός της δουλείας ήταν αποδεκτός, ενώ σήμερα η ελευθερία είναι αυτονόητο φυσικό δικαίωμα του ανθρώπου.

ΤΟ ΑΝΕΦΙΚΤΟ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ:

- ✓ Ο άνθρωπος είναι ον με πεπερασμένες δυνατότητες και ικανότητες.
- ✓ Επομένως, παρά τις όποιες προσπάθειες για προσδιορισμό του διαχρονικού περιεχομένου των εννοιών (π.χ. Σωκράτης) και της ολόπλευρης εξέτασης των πραγμάτων, αδυνατεί να γνωρίσει όλο το βάθος και το πλάτος των εννοιών. Μέγιστη απόδειξη' επιστημονικές θεωρίες και γνώσεις που θεωρήθηκαν αλάνθαστες καταρρίπτονται ή αμφισβητούνται από

άλλες νεότερες.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ:

- ✓ Ασκείται κριτική στις διατυπωμένες θέσεις.
- ✓ Η συλλογικότητα περιορίζει την πιθανότητα σφάλματος.
- ✓ Οι επιμέρους ικανότητες των ανθρώπων υπερέχουν αθροιστικά των χαρισματικών μονάδων.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΕΤΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟ ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΙΤΙΚΟ ΝΟΥ

- ✓ Ο δογματικός νους:
 - i. δεν είναι σκεπτόμενος
 - ii. παρασύρεται και υιοθετεί άκριτα ξένες ιδέες και απόψεις
 - iii. έχει ελλιπή αυτοπεποίθηση
 - iv. φοβάται και απορρίπτει ανεξέταστα καθετί καινούργιο.
- ✓ Ο κριτικός νους:
 - i. - έχει προσωπική γνώμη
 - ii. - δε φοβάται, αλλά αναζητά συνεχώς το καινούργιο.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΠΕΙΘΩ

ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΛΟΓΟ:

- ✓ δεν επιβάλλουμε αλλά παρουσιάζουμε τις απόψεις μας. Οι άλλοι τις αποδέχονται μόνον, εάν πείθουμε με τα επιχειρήματά μας
- ✓ αποφεύγεται η μακρηγορία που επιτρέπει την παραπλάνηση με σοφίσματα και άσκοπες ρητορείες
- ✓ οι θέσεις μας ελέγχονται ανά πάσα στιγμή από το συνομιλητή και απαιτούνται εξηγήσεις σε πιθανές ασάφειες.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑΤΙ:

- ✓ Εκφράζονται όλες οι πολιτικές τάσεις και με τον κομματικό πλουραλισμό εδραιώνεται η δημοκρατία.
- ✓ Με την ποικιλία των απόψεων εξευρίσκονται σωστές λύσεις στα προβλήματα.
- ✓ Η Δημοκρατία στηρίζεται στην πειθώ, στο επιχείρημα, στο σεβασμό, στοιχεία που καλλιεργούνται μέσω του διαλόγου.
- ✓ Αποκαλύπτονται όσοι προσπαθούν να δημαγωγήσουν και να παρασύρουν το λαό.
- ✓ Ενημερώνονται, ευαισθητοποιούνται οι πολίτες στα κοινά θέματα και διαμορφώνουν προσωπική άποψη.
- ✓ Έχουν όλοι, ισχυροί και αδύνατοι, τη δυνατότητα να διατυπώσουν ελεύθερα τη γνώμη τους και να ακουστεί ισότιμα η φωνή όλων.
- ✓ Με το διάλογο των κομμάτων αποφεύγονται κάθε είδους αυθαιρεσίες των κυβερνώντων.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΡΩΘΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΓΙΑΤΙ:

- ✓ Οι επιστήμονες, λόγω της αυστηρής εξειδίκευσης, είναι υποχρεωμένοι να συνεργαστούν με τους συναδέλφους τους αλλά και με άλλες ειδικότητες για την ολοκλήρωση των μελετών τους.

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Λυκείου

- ✓ Εδραιώνεται η επιστημονική θέση, είναι ασφαλέστερη και βαθύτερη, γιατί έχει υποβληθεί σε αυστηρή και πολλαπλή κριτική δοκιμασία.
- ✓ Ο διάλογος διαφορετικών επιστημονικών κλάδων μέσα από επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια συμβάλλει στην ανταλλαγή και κυκλοφορία ιδεών και επιστημονικών θεωριών.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

- ✓ Το έργο τέχνης είναι προϊόν διαλόγου του καλλιτέχνη με το περιβάλλον, με τα πράγματα και τα πρόσωπα. Άρα, η αληθινή τέχνη διαλέγεται.
- ✓ Ο εξοικειωμένος θεατής διαλέγεται με το έργο τέχνης, με αποτέλεσμα την αισθητική αγωγή και την καλλιέργεια της φαντασίας.
- ✓ Ο καλλιτέχνης ως πνευματικός και σκεπτόμενος άνθρωπος θίγει με άμεσο και ρεαλιστικό τρόπο καίρια προβλήματα της εποχής του, με αποτέλεσμα να ευαισθητοποιεί και κατ' επέκταση να κοινωνικοποιεί τους άλλους.
- ✓ Η στρατευμένη τέχνη που δε διαλέγεται αποτελεί είδος φασιστικής προπαγάνδας και χρησιμοποιείται από τα αυταρχικά καθεστώτα, για να φανατίσει, να χειραγωγήσει και να εγκλωβίσει οπαδούς.
- ✓ Ο διάλογος μεταξύ καλλιτεχνών γίνεται αφετηρία νέων καλλιτεχνικών τάσεων.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ, ΟΠΩΣ ΤΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΕ Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ, ΓΙΑΤΙ:

- ✓ Γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ διδάσκοντος και διδασκομένου, αφού και οι δύο συμμετέχουν ενεργά στην παιδαγωγική πράξη και οφείλουν να πείθουν και να πείθονται.
- ✓ Με την ερωταπόκριση αποφεύγεται ο μονότονος και κουραστικός μονόλογος, προσεγγίζεται καλύτερα το ζητούμενο, γιατί υπάρχει αμεσότητα και δυνατότητα κριτικής τοποθέτησης, που συμβάλλει αποτελεσματικά στην αφομοίωση των γνώσεων.
- ✓ Καλλιεργείται η εκφραστική ικανότητα και η τεχνική της πειθούς με την επίκληση στη λογική, μέσω επιχειρημάτων και τεκμηρίων.
- ✓ Ο μαθητής συμμετέχει και αναλαμβάνει ευρύτερες ευθύνες στη λειτουργία του σχολείου, προϋπόθεση που λειτουργεί ενισχυτικά στην κοινωνικοποίησή του.
- ✓ Το σχολείο που βασίζεται στο διάλογο κι όχι στη αυθεντία του δασκάλου, διαμορφώνει δημοκρατικές συνειδήσεις με το σεβασμό της γνώμης του άλλου, καθώς και με τη σαφή οριοθέτηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του καθενός στο σχολικό χώρο.
- ✓ Ο καλοπροαίρετος και ειλικρινής διάλογος των εμπλεκόμενων φορέων στη διαδικασία της εκπαίδευσης -μαθητών, δασκάλων, γονιών, πολιτείας- οδηγεί σε κοινά αποδεκτά, ουσιαστικά και ωφέλιμα μέτρα.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

- ✓ Με την ανταλλαγή απόψεων, την πνευματική και συναισθηματική προσέγγιση επιτυγχάνεται η επικοινωνία, καταπολεμάται η μοναξιά και η εσωστρέφεια, αναπτύσσεται η κοινωνικότητα του ανθρώπου.
- ✓ Καλλιεργείται ο ανθρωπισμός, αναπτύσσεται ο αλληλοσεβασμός και η αλληλοκατανόηση στις σχέσεις των ανθρώπων, διευρύνεται ο χώρος της ουσιαστικής συνεργασίας, με αποτέλεσμα την ατομική και κοινωνική πρόοδο και ευδαιμονία.
- ✓ Αμβλύνεται ο απάνθρωπος ανταγωνισμός, αναπτύσσονται ομαλές κοινωνικές σχέσεις

μεταξύ των ανθρώπων.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ, ΜΕ ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ, ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ

A. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ.

- ✓ Όταν σκεφτόμαστε, προβληματιζόμαστε, συνήθως σε στιγμές μεταμέλειας και αυτοκριτικής.
- ✓ Όταν σχεδιάζουμε το μέλλον ή αναζητούμε λύσεις στα προσωπικά μας προβλήματα.
- ✓ Με τον εσωτερικό διάλογο επιτυγχάνεται η ενδοσκόπηση και το άτομο οδηγείται στην αυτογνωσία και τον αυτοέλεγχο.

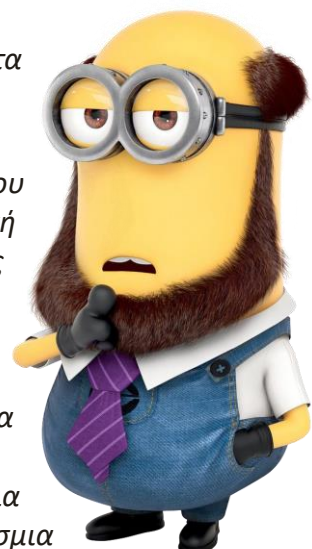

B. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ.

- ✓ Κάθε έργο τέχνης είναι η γλώσσα με την οποία ο καλλιτέχνης επικοινωνεί με το κοινό του.
- ✓ Ο διάλογος αυτός στοχεύει:
 - i. στην ανεύρεση του βαθύτερου νοήματος του έργου,
 - ii. στον εντοπισμό της έμπνευσης και του μηνύματος που προσπαθεί να περάσει ο καλλιτέχνης
 - iii. στην κριτική αποτίμηση του έργου, τόσο ως καλλιτεχνήματος, όσο και των ιδεών και απόψεων που μεταδίδει.
- ✓ Με το διάλογο αυτό καλλιεργείται η φαντασία και η κριτική ικανότητα του ανθρώπου.

Γ. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ.

- ✓ Ο διάλογος γίνεται κατά το χρόνο της προσεκτικής μελέτης του βιβλίου, που, στην περίπτωση της λογοτεχνίας, γεννά την προσωπική αισθητική ευχαρίστηση, την ταύτιση ή τη διαφωνία με τους ήρωες του έργου, την προσπάθεια κατανόησης της ψυχολογίας και των κινήτρων των πράξεών τους.
- ✓ Διαλέγεται ο αναγνώστης με το συγγραφέα του βιβλίου, όταν προσπαθεί να διακρίνει τις θέσεις του, να τις κρίνει και στο τέλος να τις αποδεχτεί ή να τις απορρίψει.
- ✓ Με το διάλογο επιδιώκεται η πνευματική και αισθητική καλλιέργεια του ατόμου και η ενημέρωσή του σε σύγχρονα εθνικά και παγκόσμια θέματα. Το άτομο τότε ανέρχεται από τη σφαίρα του εγώ στη σφαίρα του εμείς.

«Πάντα φανταζόμουν τον παράδεισο σαν ένα είδος βιβλιοθήκης.»

Jorge Luis Borges, 1899-1986, Αργεντινός συγγραφέας